

Σκάλας. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπλανῶντο καὶ ἐπα-
νεπαύοντο εἰς μυρίας χαριέσσας λεπτομερείας,
ἀλλ' ἐπανάηχοντο καὶ πάλιν εἰς τὸ φοβερόν ἀ-
πέναντι ἀκρωτήριον καὶ εἰς τὸ λευκὸν ἐπὶ τῆς
κορυφῆς του παρεκκλήσιον.

Πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου ἠπλοῦτο ἡ κυανῇ ἔκ-
τασις τοῦ Αἰγαίου, μακρὰν δέ, διὰ μέσου τῆς
πρωϊνῆς ὁμίχλης, διεκρίνοντο κυανὰ ἐπίσης αἱ
κορυφαὶ τῶν ἀπεχουσῶν νήσων.

Με ἀπέσπασεν ἐκ τῆς προσοχῆς, με τὴν ὁ-
ποῖαν ἐπέξεργαζόμην τὸ ποικίλον ἐκεῖνο πανόρα-
μα ἡχος φαίδρὸς κωδῶνων ἐκ παρακειμένης ἐκ-
κλησίας. Με ἀνέμνησεν ὅτι ἡ ἡμέρα ἦτο Κυ-
ριακή.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΓΟΥΛΛΙΕΛΜΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

"Ὅπως δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἡμῶν διαφωτίζεται
πάντοτε περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς
τόσον ἐντελῶς, ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, καὶ ὁ-
πως ἐκ τῆς γνώσεως ταύτης τῶν πραγμάτων ἐ-
πισκοπεῖ μετ' ὀξείας βλέμματος τὴν ἀληθῆ οὐ-
σίαν τῶν σχέσεων ἐκείνων, αἵτινες συνδέουσι τὸ
κράτος ἡμῶν μετὰ τῶν κρατῶν τῆς ἀλλοδαπῆς.
Ὅπως προσπαθεῖ προνοητικῶς νὰ τὰς συγκρατῇ
στερεώτερον ἐκεῖ, ὅπου φαίνονται χαλαρούμεναι,
—οὕτω κέκτηται ἐπίσης ἀκριβεστάτην καὶ ἐν-
τελῆ γνώσιν πάντων τῶν ζητημάτων ἐκείνων,
ἅτινα διέπουν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γερμανικῆς
αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ πρωσσοῦ κράτους, πρὸ
πάντων τὴν γνώσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ
κοινωνικῶν ζητημάτων· ἐγκύπτει δὲ ἀνενδότως
εἰς θεραπείαν τῶν ζημιῶν, αἵτινες γίνονται ἐ-
πισινηταί. Θὰ ἡδύνατο, ὡς εἶπε γνωστός τις
καθηγητής, ν' ἀναβῇ ἐκάστην στιγμήν τὴν κα-
θέδραν καὶ νὰ παραδῶσθαι μάθημα περὶ πολιτι-
κῆς οἰκονομίας—πιθανὸν δὲ καὶ περὶ ἐκκλησια-
κοῦ δικαίου. Καίτοι λοιπόν, ὡς τὸ ἡγεμονι-
κὸν αὐτοῦ ἀξίωμα ἐπιτάττει, μένει μακρὰν ἀπὸ
τοῦ ἀγῶνος τῶν κομμάτων, δὲν ἐξαφανίζεται
ὅμως ἐν τῇ ὁμίχλῃ τοῦ ἀπροσπελάστου, ὡς τις
Ἄλλαι—Λάμας. Ἡ δραστηρίαι, προσωπικὴ αὐ-
τοῦ συμμετοχὴ εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ καλὸν
τοῦ κράτους εἶναι μᾶλλον ἐπαισητή· καὶ εἰς ἐκά-
στην σπουδαίαν πράξιν, ἥτις γίνεται, καὶ εἰς ἐκά-
στην ἀποφασιστικὴν λέξιν, ἥτις λέγεται, ὁ πολίτης
τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἔχει τὸ συναίσθη-
μα: «ὁ αὐτοκράτωρ τὸ βλέπει καὶ τὸ ἀκούει.»

Αὕτη ἡ ἰσχυρὰ προσωπικὴ σχέσις μεταξὺ
τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν ὑπηκόων του εἶναι

νέον, ἀξιοσημείωτον χαρακτηριστικὸν ἐν τῇ ἀ-
πεικονίσει τοῦ μονάρχου. Ὁ αὐτοκράτωρ ἤξευ-
ρει, ὅτι, πατὴρ ὢν τῆς πατρίδος, ὀφείλει νὰ
ἐξασκῇ ἰδιάζοντα ὅλως καθήκοντα ἀπέναντι
τῶν τέκνων τῆς πατρίδος καὶ ἀναγνωρίζει, ὅτι
ἡμεῖς οἱ Γερμανοὶ, ἔχομεν δικαιώματά τινα ἐπὶ
τῆς προσωπικότητός του. Πῶς τοῦτο ἐκφρά-
ζεται καθ' ἐκάστην εἰς ἀναριθμήτους περιπτώ-
σεις διὰ τιμητικῶν καὶ συγκινητικῶν ἐνδείξεων
βασιλικῆς χάριτος, εἶναι πασίγνωστον. Καὶ πό-
σα διαφεύγουσι τὴν δημοσιότητα! Ὁ αὐτοκρά-
τωρ ὅμως δὲν παραμελεῖ οὐδεμίαν εὐκαιρίαν,
ἵνα ἐκδηλώσῃ δημοσίᾳ ὅτι τὸ προσωπικὸν τοῦ-
το ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα του
ἀναγνωρίζεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐντελῶς δεδικαιο-
λογημένον. Ἐὰν ᾔθελε νὰ συμβουλευθῇ μόνον
τὴν ἄνεσίν του, θὰ ἄφινε βεβιαίως πολλὰ, ἅτινα
εἶναι ἐνίοτε λίαν ὀχληρὰ δι' αὐτόν, γέροντα πάν-
τοτε πολυμέριμον, ὑπ' ἐργασίας δὲ πάντοτε
βεβηρημένον. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζει σωματικούς
κόπους καὶ δὲν γνωρίζει ταλαιπωρίας, ὅταν πι-
στεύῃ ὅτι πρέπει διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ
παρουσίας ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς δικαίας ἐλ-
πίδας τῶν ὑπηκόων του. Κοπιαστικά ταξείδια,
ἐπιμόχθους ἐορτάς, στρατιωτικὰς ἀσκήσεις καὶ
παραστάσεις ἐν ἀνέμῳ καὶ θυέλλῃ, ἐν θέρει καὶ
χειμῶνι, πανηγύρεις ἐπὶ ἀξιομνημονεύτοις ἡμέ-
ραις, πρὸς ἐγκαινιάσεις σπουδαίων ἰδρυμάτων,
—οὐδεμίαν τῶν πολλὰκις ἀμέτρων τούτων ἀ-
παιτήσεων θέλει ν' ἀποφύγῃ. Καὶ οὗτος, πρὸς
ὃν ἅπασαι αἱ καρδίαι ἀλαλάζουσιν ἐκ χαρᾶς,
οὐ ἡ παρουσία τυγχάνει ἡ ὥραιότερα αἰγλή
τῶν τελετῶν ἐκείνων, οὗτος, ἰστάμενος ἐν τῷ
λάμποντι κέντρῳ τῆς ἐορτῆς, εἶναι ὁ μόνος ἴσως,
ὅστις προσφέρει θαρεῖαν θυσίαν, ὃν ἡ μονότονος
ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ θεάματος ἐκούρασεν ἀπὸ
πολλοῦ ἤδη καὶ ὁ ὁποῖος συμμετέχει κατὰ τό-
σον μόνον τῆς γενικῆς χαρᾶς, καθ' ὅσον συναί-
σθάνεται ὅτι προξενεῖ χαράν. Οὐδεὶς δὲ τῶν
εἰς τὰς πανηγύρεις συμμετεχόντων παρατηρεῖ,
τί αἰσθάνεται ἄρ' ἐνδομυχῶς ὁ εὐγενὴς μο-
νάρχης, ὁ γηραλέος καὶ ἡσυχίας χρῆζων αὐτο-
κράτωρ. Δι' ἐκαστον ἔχει μίαν εὐμενῆ ἀλη-
σμόνητον λέξιν. Ἐν τούτοις δὲν ἐπιζητεῖ ποτε
εὐωνον δημοτικότητα. Μεθ' ὅλην τὴν εὐφρόσυ-
νον εὐπροσηγορίαν δὲν ἐξέρχεται ποτε ἐκ τοῦ
στερεῶς κεκλεισμένου κύκλου, ὃν τὸ βασιλικὸν
ἀξίωμα χαράττει περὶ αὐτόν, καὶ ἐξω τοῦ ὁ-
ποίου ὁ σεβασμὸς κρατεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς πρέ-
πους ἀπόστασιν. Δὲν εἶναι ἡ κενόδοξος εὐα-
ρέσκεια ἀπολαύσεως τῆς μεθυστικῆς εὐωδίας τῆς
δόξης ἡ ὠθοῦσα αὐτόν νὰ ζητῇ ἐπαφὴν πρὸς
τὸν ἐνθουσιώδη αὐτοῦ λαόν· εἶναι μόνον ἡ ἀναγνώ-
ρισις τῆς ἀνάγκης νὰ διαδηλοῖ τρανῶς τὴν συνά-
φειαν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις
ἐκείνας, εἰς ἃς ἡ αὐτοκρατορικὴ παρουσία μόνον

χορηγεῖ γνησίαν καθιέρωσιν. Ὡς ἅπασαι αἱ πράξεις τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ αὕτη ἀπορρέει ἐκ τῆς συναισθήσεως τοῦ καθήκοντός του, ἥτις κανονίζει καὶ ἰθύνει ὅλην τὴν ὑπαρξίν του.

Ἀξιοπρεπῆ ὠνομάσαμεν τὸν αὐτοκράτορα. Καὶ τῶνόν τι οὐδὲν ποτε ἐπραξε μειοῦν τὴν ἀξιοπρέπειάν του. Διότι ἐρείδεται αὕτη ἐπὶ τῶν εὐγενεστέρων ιδιοτήτων τοῦ ἀνδρός: ἐπὶ τοῦ θάρρους καὶ τῆς σταθερότητος.

Εἶνε ἄρά γε ἀνάγκη νὰ ἐνθυμηθῶμεν, κατὰ ποῖον τρόπον ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς πολέμους; Δὲν ἦτο ὁ ἡγεμονικὸς συνδαιτυμὼν αἰματηροῦ θεάματος; ἦτο ὁ γνήσιος γερμανὸς στρατηγός, ὅστις, καίτοι τὸ γῆρας ἐπέβαλλεν αὐτῷ τὴν φειδῶ τῶν δυνάμεών του, οὐδεμίαν ἐγνώριζε μαλθακότητα, καὶ ὁ ὁποῖος ἴστατο μετὰ τῶν ἰδικῶν του τεταγμένος ἐν μέσῳ τῶν φρικωδῶν ταλαιπωριῶν καὶ τῶν σπουδαίων κινδύνων, ἀπὸ τῆς πρώτης βολῆς, ἥτις ἐρρίφη, μέχρι τῆς πρώτης κρούσεως τοῦ κώδωνος, ὅστις ἀνήγγειλε τὴν εἰρήνην. Καὶ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ διαγωγή του εἰς τὰς ἀπαισίσεις ἐκείνας ἡμέρας, ἃς μετὰ βαθείας μόνον αἰσχύνης ἐνθυμούμεθα, ὅτε φρενοβλαβῆς κακουργία ἢ κακουργικὴ φρενοβλάβεια διητύθυε κατ' αὐτοῦ δολοφονικὸν ὄπλον; Οὐχὶ μόνον ἐκείνους, οἵτινες ἀναγνωρίζουσι τὴν πρόνοιαν ὡς τὸ καλλίτερον μέρος τῆς ἀνδρείας, ἀλλὰ τοὺς θαρραλέους ἀκόμη δὲν ἤθελε τις μεμφθῆ, ἐὰν εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας αἵτινες ἐπηκολούθησαν τὰς κακούργους πράξεις ἐλάβανον πᾶν προφυλακτικὸν μέτρον ὅπως προστατεύσῃ τὴν ὑψηλὴν θέσιν ἐφ' ἧς ἴστανται οἱ βασιλεῖς. Ὁ αὐτοκράτωρ μόνος δὲν εἶχε τὴν συναισθησιν τῆς ἀνάγκης τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας. Εἶχε πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν λαόν του. Δὲν ἤθελε νὰ πάσχουν οἱ πολλοὶ ἕνεκα τῆς αἰσχύνης τοῦ ἐνός προσώπου. Ὡς ἂν οὐδὲν εἶχε συμβῆ, εἰδείκνυτο ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ του κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς συνήθως, καὶ ἐξηκολούθησε δεχόμενος ἐν τῇ ἀπλῇ αὐτοῦ ἀνοικτῇ ἀμάξει τὴν λατρείαν τοῦ λαοῦ.

Μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τούτου θάρρους συνδύζεται ἡ σταθερότης τῆς θελήσεώς του. Αἱ πράξεις αὐτοῦ ρυθμίζονται διὰ συνετοῦ ὑπολογισμοῦ καὶ διὰ τῆς ὑπαγορεύσεως τῆς συνειδήσεως. Ἐὰν πιστεύει ὅτι εὕρηκε τὸ ὀρθόν, δὲν ἐκκλίνει τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ βαθίζει ἀποφασιστικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἀδιαφορῶν περὶ ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀπαρσεκείας. Ἐὰν δὲν εἶχε τὴν σταθερότητα ταύτην, δὲν ἤθελε γέινει ὁ μέγας ἡμῶν αὐτοκράτωρ, μετ' ὅλας τὰς προεξεχούσας ιδιότητας τὰς κοσμούσας αὐτόν. Εἰς τὰς πρώτας καὶ κρίσιμώτερας ἡμέρας τῆς κυβερνήσεώς του ἀντεμετώπισεν ἐν πλήρει συναισθήσει τοῦ δικαίου αὐτοῦ τὴν θύελλαν μετὰ ἰσχύος ἀντιστάσεως, μετὰ ἰσχυρογνωμοσύνης καὶ δραστηριότητος, αἵτινες φαίνονται ὑπερβαίνου-

σαι τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου. Οὗτος μόνος ἐδείχθη ἔχων δίκαιον ἀπέναντι τῆς ἀγανακτοῦσης πλειονοψηφίας τῶν ὑπηκόων του. Ἀφοῦ ἡ ὀξυδέρκεια αὐτοῦ ἐγνώρισεν, ὅτι ὁ στρατιωτικὸς διοργανισμὸς τῆς χώρας ἡμῶν ἠδύνατο νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ νὰ ἐκτελεσθῇ μόνον ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ σχεδιασθεισῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἱκανωτέρων αὐτοῦ συμβούλων ἐπιδοκιμασθεισῶν βάσεων, καὶ ὅτι εἶχεν εὖρει ἐπὶ τέλους διὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κράτους τὸν ἀνδρα τῶν θερμότερων καὶ ἐνδομυχοτέρων αὐτοῦ πόθων, ἔχοντα πολιτικὴν μεγαλοφυάν πρώτης τάξεως—ἀφοῦ ἐγνώρισε τοῦτο, ἀντέστη μόνος κατὰ τῆς ἐπιθέσεως πάσης σχεδὸν τῆς χώρας—εἰς καθ' ὅλων!—καὶ πρὸ τῆς σιδηρᾶς αὐτοῦ σταθερότητος μόνον ὠπισθοχώρησεν ἡ σφοδρὰ αὕτη ὁρμή. Προθύμως ἠνέχθη ὅτι ἡ θέλησις αὐτοῦ ἢ ἐκπηγάσασα ἐξ ἀκριβοῦς κατανοήσεως τῶν πραγμάτων παρεγνωρίσθη πανταχοῦ ἠνέχθη, ἂν καὶ μετὰ ὀδυνηροῦ αἰσθήματος, ἀλλ' ἄνευ μνησικακίας, καὶ προσωπικὰς ἀκόμη ὕβρεις καὶ ταπεινώσεις. Ἐγγυήθη μετ' ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἀξιώματος, ὡς βασιλεὺς καὶ κύριος, ὑπὲρ τῶν ὑπηρετῶν, οὓς εἶχεν ἐκλέξει καὶ τὸ μεγαλουργὸν τῶν ὁποίων αὐτὸς μόνος εἶχε διαγνώσει. Τὴν προστασίαν ἣν ἐχορήγησε πρὸς τὸν Ὁθωνα Βίσμαρκ ἀπέναντι τῆς μεγάλης δυστηνίου πλειονοψηφίας ὁ δημοκράτης Scherr χαρακτηρίζει δικαίως ὡς τὴν μεγάλην, ἀληθῶς ιστορικὴν ἔξιναν τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου τῆς Πρωσίας, ἣν μωρία μόνον καὶ παντελὴς ἑλληειψὶς νοημοσύνης πρὸς ὀρθὴν ἀντίληψιν τῶν πραγμάτων καὶ δικαιοσύνης ἐπιτρέπεται νὰ παρίδῃ.

Αὕτη ἡ σταθερότης τῆς θελήσεως εἶνε τόσῳ μάλλον ἀξιοθαύμαστος, ὅσῳ εἶνε ἐντελὴς ἀπηλλαγμένη πάσης δυστρόπου ἐπιμονῆς καὶ πάσης παραλόγου ἀξιώσεως τοῦ ἔχειν δίκαιον. Εἰς ὅλα τὰ σπουδαῖα ζητήματα ὁ αὐτοκράτωρ εἶνε λίαν εὐπρόσitos εἰς καλὴν συμβουλήν. Καταπνίγει, ὅσον δύσκολον καὶ ἂν εἶνε τοῦτε ἐνίοτε δι' αὐτόν, πᾶν προσωπικὸν αἰσθημα. Ἀκούει προσεκτικῶς τοὺς ἐναντίους λόγους, ἐξετάζει καὶ ζυγίζει αὐτούς. Δύναται νὰ πείθεται, νὰ διδάσκηται, νὰ μεταβάλλῃ γνώμην. Τινὲς ἐκ τῶν μάλλον σπουδαίων μεταρρυθμίσεων τοῦ ἡμετέρου πολιτικοῦ βίου κατωρθώθη νὰ ἐκτελεσθῶσι μόνον διὰ τῆς θυσίας προσωπικῶν αἰσθημάτων τοῦ αὐτοκράτορός μας. Ἀφοῦ ὁμως ἀπαξ προσφέρῃ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ ἀσπασθῇ τὴν γνώμην τοῦ μεγάλου αὐτοῦ συμβούλου, ἐγγυᾶται ὑπὲρ αὐτῆς μετὰ τῆς αὐτῆς καρτερίας καὶ σταθερότητος, ὡς ἂν αὕτη εἶχεν ἐκπηγάσει ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πεποιθήσεως, καὶ τὴν ὑποστηρίζει δι' ὅλης τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἰσχύος. Ὅπως δὲ ὁ αὐτοκράτωρ εἶνε πλέον ἢ πεπαιδευμένος, ἥτοι

ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένος, οὕτως εἶνε καὶ πλέον ἢ φρόνιμος—εἶνε σοφός.

Ἐν τῇ σχέσει ταύτῃ πρὸς τοὺς σπουδαίους συνεργάτας καὶ συμβούλους του δείκνυται ἡ εὐγενής αὐτοῦ ἀβρότης, ἥτις θέλγει ὅλους τοὺς περὶ αὐτόν : πρὸ πάντων ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ εὐγνωμοσύνη. Δὲν λησμονεῖ ποτε μίαν γενομένην αὐτῷ ἀγαθὴν πρᾶξιν. Διατελεῖ ἀφωσιωμένος καὶ πιστὸς πρὸς πάντα ὑπηρετοῦντα αὐτόν μετὰ πίστεως. Εἶνε ἀνεξάντλητος εἰς τὴν ἐπιπόνησιν ἀβρῶν περιποιήσεων. Αἰσθάνεται, ὅτι τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματός του συνίσταται εἰς τὸ ὅτι δύναται νὰ καθιστᾷ εὐδαίμονα τὸν ἐλπίζοντα ἐπ' αὐτόν. Οὕτω δὲ ἀνέθρεψε δι' ἐαυτὸν οὐχὶ τυφλοὺς δούλους, ἀλλὰ πράγματι ἀφωσιωμένους πάντοτε ἐτοίμους ὑπηρετάς, οἵτινες ἤθελον θυσιάσαι ἐκάστην στιγμὴν τὴν ζωὴν των ὑπὲρ αὐτοῦ.

Εἶνε ἱπποτικὸς καὶ περιποιητικὸς πρὸς τὰς γυναῖκας, Ἄλλ' εἶνε γνήσιος ἀνὴρ, ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὁποίου ἡ γυνὴ δὲν ἐπαίξε ποτε ἄλλο πρόσωπον, ἢ τὸ οὐχὶ βεβαίως ὀλιγώτερον ἔνδοξον, πλὴν μετριοφρονέστερον ἐκεῖνο, ὅπερ ἡ φύσις ἔδωκε τῷ γυναικίῳ φύλλῳ. Ἄλλην σημασίαν εὐτυχῶς ἡ γυνὴ δὲν εἶχε ποτὲ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Πρωσίας. Δὲν γνωρίζομεν ἡμεῖς μίαν Maintenon, ἀκόμη δὲ ὀλιγώτερον μίαν Pompadour ἢ μίαν Dubarry. Ἡ ἱστορικὴ γυνὴ τοῦ βασιλείου ἡμῶν εἶνε ἡ βασίλισσα Λουίζα : ἡ εὐγενής, καρτερική, συνετὴ καὶ ἡ λάμπουσα δι' ὅλων τῶν γυναικείων ἀρετῶν πιστὴ σύντροφος, ἡ παρήγορος σύζυγος, ἡ φιλόστοργος μήτηρ, μετριοφρῶν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, ἀξιοπρεπὴς ἐν τῇ ἀτυχίᾳ—τὸ πρότυπον τῆς γερμανίδος γυναικός. Καὶ ὁ σύνδεσμος ἀκόμη, ὅστις ἀπὸ ἡμίσεος αἰῶνος καὶ ἐπέκεινα ἐνώνει τὸν αὐτοκράτορά μας μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ συζύγου, εἶνε ὁ σύνδεσμος τῆς μετὰ σεβασμοῦ ἀφοσίωσης. Ἐπωφελεῖται δὲ ἐκάστην περίστασιν ἵνα προσενέγκῃ τὸν σεβασμὸν τοῦτον εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ κυρίαν. Πρὸς αὐτὴν ἀπηυθύνετο ἡ πρώτη σκέψις του μετὰ τὰ ἱστορικὰ κατορθώματα, ἅτινα ἐξετέλεσε, καὶ διὰ τῶν πρὸς τὴν βασίλισσαν καὶ αὐτοκράτειραν τηλεγραφημάτων ἡ πατρὶς καὶ ὁ κόσμος ἔμαθον τὴν βραχυλογωτέραν καὶ μᾶλλον συγκινητικὴν ἱστορίαν τῶν μεγάλων πολέμων. Καὶ παρίσταται πάντοτε παρ' αὐτὴν, ὁσάκις γυναικεῖα πράξης καὶ εὐσπλαγχνία πρέπει ν' ἀσκηθῶσι καὶ ν' ἀποδειχθῶσιν : εἰς τὰς εὐεργετικὰς ἐνεργείας καὶ εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῆς γενικῆς ἀνάγκης. Βαθεῖα ἀποστροφή κατὰ τοῦ ψευδοῦς αἰσθημάτος καὶ τῆς ἐμπαθοῦς ὑποκρισίας ὑπάρχει ἐν τῇ σχέσει τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του : ὅπως πρὸς τὴν σύζυγον, οὕτω καὶ πρὸς τὸν υἱόν του, ὃν ἀνέθρεψεν εἰς ὅλας τὰς ἀρετάς τοῦ μονάρχου, ὡς ἱπποτικὸν στρατιώτην, καλὸν πο-

λίτην καὶ ἄξιον ἀντιπρόσωπον καὶ διάδοχόν του. Ἐν ἀπλῇ δὲ στοργῇ εἶνε ἀφωσιωμένος εἰς τὴν θυγατέρα του καὶ ἐν συγκινητικῇ ἀδελφικῇ τρυφερότητι εἰς τὴν γηραλέαν αὐτοῦ ἀδελφὴν. Διὰ τὰ ἀποθανόντα μέλη τῆς οἰκογενείας του διαφυλάττει βαθυτάτην εὐσέβειαν. Ἐν ἐκάστη περιπτώσει ἐκφράζει συγκινητικῶς τὸ ἀληθὲς σέβας, μεθ' οὗ ὁ αὐτοκράτωρ μας ἀναμνησκεται τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός του. "Οτε δὲ ἐξεκίνησε διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα μετὰ τῶν δύο κραταιότερων λαῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπὸ κανονοῦ φωτὸς μυστηριωδῶς λουομένην στοάν, ὅπως ἀναπέμψῃ προσευχὴν σιωπηλὴν ἐκεῖ, ὅπου τὰ λείψανα τῶν μακαρίων αὐτοῦ γονέων κεῖνται τεθαμμένα ἐν αἰωνίᾳ γαλήνῃ. Ζωηράν δὲ καὶ προσφιλῆ διατηρεῖ τὴν μνήμην τῶν ἀποθανόντων αὐτοῦ ἀδελφῶν, πρὸ πάντων τὴν τοῦ βασιλικοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Φρειδερίκου Γουλλιέλμου τοῦ Τετάρτου, ὅσον διάφορος τοῦ ἰδικοῦ του καὶ ἂν ἦτο ὁ ἰδιότροπος χαρακτήρ τοῦ ρεμβώδους, πνευματώδους καὶ εὐγενοῦς ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ πεπροικισμένου δι' ἀπάντων τῶν προτερημάτων, ἐκτὸς τῶν τοῦ κυβερνᾶν.

Οὕτως ἡ εἰκὼν τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος παρουσιάζεται ὡς τὸ πρότυπον ἐντελοῦς ἀνδρός. Ἡ θέλησίς του ρυθμίζεται ὑπ' ἀληθοῦς μεγαλείου τῆς ψυχῆς, αἱ πράξεις του κανονίζονται ὑπὸ ἐκτάκτου νοός, ὑψηλῆς μορφώσεως καὶ σιδηρᾶς καρτερίας, ἡ δρᾶσίς του διευθύνεται ὑπὸ τοῦ στερεοῦ καθήκοντος. Ἐάν ποτε μονάρχης τις ἦτο προωρισμένος διὰ μέγала κατορθώματα, οὗτος εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ Γουλλιέλμος. Καὶ ἐξετέλεσε ταῦτα ὡς ἥρως ἐν πλήρει συναισθήσει τῆς δυνάμεώς του, ἀλλ' ἐντελῶς μετριοφρῶν καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀλαζονίας. Πιστότατος ὢν χριστιανός, ἔκυψε πάντοτε ἐν ταῖς ἐνδοξοτέραις τοῦ βίου του στιγμαῖς πρὸ τοῦ Ὑψίστου Κυρίου καὶ δύναται νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς θεοὺς, διότι ἐξετέλεσαν τόσον πολλὰ δι' αὐτοῦ.

Σήμερον σημαίνουνσι πάντες οἱ κώδωνες, πάντα τὰ ὄργανα ἡχοῦσι καὶ πᾶσαι αἱ καρδίαι προσεύχονται : « Κύριε σῶζε τὸν βασιλέα ! » Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ διατηρήσῃ τὸν αὐτοκράτορα εἰς τὴν πλήρη σεβασμοῦ ἀγάπην ἡμῶν καὶ χορηγήσῃ αὐτῷ δύναμιν, ἵνα φέρῃ εὐρώστως τὸ βαρὺ ἄχθος τῶν ἐνενήκοντα αὐτοῦ ἐτῶν, διαφυλάξῃ αὐτῷ τὴν ἀξιοθαύμαστον σαφήνειαν καὶ βαθύτητα τοῦ νοός, τὴν σοφίαν καὶ ἀγαθότητά του ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου !

Καὶ ἂν ἔχῃς κλίσιν πρὸς τὸ ἰδεῶδες, φρόντιζε πρὸς καταπράυνσιν τῶν γηϊνῶν φροντίδων. Διότι καὶ τὸ ἀερόστατον ἀνέρχεται εἰς τὰ νέφη, ἀλλ' ἀφοῦ κορεσθῇ κάτω ἐπὶ τῆς γῆς.